

EUROOPAN
TILINTARKASTUS-
TUOMIOISTUIN

Kertomus energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston (ACER) tilinpäätöksestä varainhoitovuodelta 2019

sekä viraston vastaukset

Johdanto

01 Euroopan unionin energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirasto ('virasto' tai 'ACER') perustettiin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 713/2009¹. Ljubljanassa sijaitsevan viraston päätehtävänä on avustaa kansallisia sääntelyviranomaisia jäsenvaltiossa suoritettavien sääntelytehtävien suorittamisessa unionin tasolla ja tarvittaessa koordinoita näiden sääntelyviranomaisten toimintaa. REMIT-asetuksessa² virastolle ja kansallisille sääntelyviranomaisille osoitettiin lisää tehtäviä, jotka koskevat energian tukkumarkkinoiden seuranta EU:ssa.

02 *Kaaviossa 1* esitetään viraston avainluvut³.

Kaavio 1: Viraston avainluvut

* Talousarviota koskevat luvut perustuvat varainhoitovuoden aikana käytettävissä olevien maksumäärärahojen yhteismäärään.

** Henkilöstöön luetaan EU:n virkamiehet, EU:n väliaikaiset toimihenkilöt, EU:n sopimussuhteiset toimihenkilöt ja kansalliset asiantuntijat mutta ei tilapäisiä työntekijöitä eikä konsultteja.

Lähde: Euroopan unionin konsolidoitu tilinpäätös varainhoitovuodelta 2018 ja Euroopan unionin alustava konsolidoitu tilinpäätös varainhoitovuodelta 2019; henkilöstön lukumäärää koskevat viraston toimittamat tiedot.

Tarkastuslausuman perustana olevat tiedot

03 Tilintarkastustuomioistuimen valitsema tarkastustapa käsittää analyyttiset tarkastusmenetelmät, tapahtumien suoran testaamisen ja viraston valvontajärjestelmien keskeisten kontrollien arvioinnin. Tämän lisäksi hyödynnetään

¹ EUVL L 211, 14.8.2009, s. 1.

² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1227/2011 (EUVL L 326, 8.12.2011, s. 1.). Asetuksessa osoitetaan virastolle tärkeä rooli energian tukkumarkkinoiden valvonnassa Euroopassa.

³ Lisätietoja viraston toimivaltuuksista ja toiminnasta esitetään sen sivustolla osoitteessa www.acer.europa.eu.

muiden tarkastajien työhön perustuvaa evidenssiä ja analysoidaan viraston toimivan johdon toimittamat tiedot.

Tilintarkastustuomioistuimen tarkastuslausuma Euroopan parlamentille ja neuvostolle – riippumattoman tarkastajan kertomus

Lausunto

04 Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

- a) viraston tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat⁴ ja kertomukset talousarvion toteuttamisesta⁵ 31. joulukuuta 2019 päättyneeltä varainhoitovuodelta, ja
- b) tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

Tilien luotettavuus

Lausunto tilien luotettavuudesta

05 Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että viraston tilinpäätös 31. joulukuuta 2019 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot viraston taloudellisesta asemasta 31. päivältä joulukuuta 2019 sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta viraston varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksytyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

⁴ Tilinpäätöslaskelmat sisältävät taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman, nettovarallisuuden muutoksia koskevan laskelman sekä yhteenvedon keskeisistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja muut liitetiedot.

⁵ Kertomukset talousarvion toteuttamisesta käsittävät kertomukset, joissa on aggregoitu kaikki talousarviotapahtumat, ja talousarvion liitetiedot.

Tilien perustana olevien toimien laillisuus ja asianmukaisuus

Tulot

Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

06 Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että 31. päivänä joulukuuta 2019 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Maksut

Perustelut varauman sisältävälle lausunnolle tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

07 Virasto teki vuonna 2018 kahdessa erässä kaskadiperusteisen (palveluntoimittajien ensisijaisuusjärjestykseen perustuvan) puitesopimuksen. Sopimuksen enimmäismäärä oli 25 miljoonaa euroa ja kesto korkeintaan kahdeksan vuotta. Ensimmäinen erä koski IT-järjestelmän integrointipalveluja. Toisessa erässä kyse oli IT-konsultoinnista. Tilintarkastustuomioistuin tarkasti kaksi näiden sopimuserien perusteella suoritettua maksua, joiden kokonaisarvo oli 160 699 euroa. Menoerät, jotka tarkastettiin ensimmäiseen erään sisältyneen erillissopimuksen 3 osalta, eivät itse asiassa kuuluneet kilpailuun perustuvan hankintamenettelyn piiriin. Toisin sanoen ne eivät sisältyneet sopimusta varten toimitettuihin tarjousten hintaluetteloihin. Puitesopimuksessa tämä oli erityisen ilmeistä ensimmäisen erän kohdalla: sellaisten menoerien, jotka eivät kuuluneet kilpailuun perustuvan hankintamenettelyn piiriin, osuus kaikista ensimmäisen erän osalta suoritetuista maksuista oli 61,3 prosenttia. Tällaisissa tapauksissa viraston on varainhoitoasetuksen mukaan avattava kilpailu uudelleen ja tehtävä erillissopimus. Tässä tapauksessa ei toimittu kuvatulla tavalla. Puitesopimuksen ensimmäisen erän osalta toistaiseksi tehdyt erillissopimukset ovat näin ollen sääntöjenvastaisia. Sääntöjenvastaisia maksuja, jotka eivät sisältyneet puitesopimuksen ensimmäisen erän hintaluetteloihin, suoritettiin vuonna 2019 kaikkiaan 975 708 euroa.

08 Virasto teki tietokeskuksensa toimintaa koskevan puitesopimuksen neuvottelumenettelyn avulla julkaisematta etukäteen hankintailmoitusta. Neuvottelumenettelyn käytölle ei esitetty järkeviä perusteluja, eikä valitun toimeksisaajan käytölle ollut olemassa lakisääteistä vaatimusta. Virasto ei toteuttanut kilpailuun perustuvaa hankintamenettelyä ennen suoran sopimuksen allekirjoittamista. Se ei myöskään suorittanut minkäänlaista markkinatutkimusta. Tilintarkastustuomioistuin katsoo näin ollen, että menettely ei ollut

varainhoitoasetuksen mukainen ja oli siten sääntöjenvastainen. Sopimuksen perusteella maksettiin 12 430 euroa vuonna 2019.

09 Virasto suoritti vuonna 2019 sääntöjenvastaisia maksuja yhteensä 988 138 euroa. Osuus on 6,3 prosenttia viraston vuonna 2019 suorittamien maksujen kokonaismäärästä. Sääntöjenvastaisten maksujen osuus ylittää tarkastuksen osalta määritetyn olennaisuusrajan.

Varauman sisältävä lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

10 Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että lukuun ottamatta niiden seikkojen vaikutuksia, joita kuvataan kohdassa ”Perustelut varauman sisältävälle lausunolle tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta”, 31. päivänä joulukuuta 2019 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat maksut ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Perustelut lausunnoille

11 Tilintarkastustuomioistuin toimitti tarkastuksensa kansainvälisen tilintarkastajaliiton (*International Federation of Accountants, IFAC*) kansainvälisten tilintarkastusstandardien (ISA) ja eettisten ohjeiden sekä ylimpien tarkastuselinten kansainvälisen järjestön (*International Organisation of Supreme Audit Institutions, INTOSAI*) antamien kansainvälisten standardien (ISSAI) mukaisesti. Mainittuihin standardeihin perustuvia tilintarkastustuomioistuimen velvollisuuksia kuvataan tarkemmin kohdassa ”Tarkastajan velvollisuudet”. Tilintarkastustuomioistuin toimii eettisiä tilintarkastusstandardeja käsittelevän kansainvälisen lautakunnan (*International Ethics Standards Board for Accountants, IESBA*) vahvistamien eettisten sääntöjen mukaisesti riippumattomasti noudattaen tilintarkastuksen kannalta relevantteja eettisiä vaatimuksia. Tilintarkastustuomioistuin on täyttänyt muut eettiset velvoitteensa näiden vaatimusten ja IESBAn eettisten sääntöjen mukaisesti. Tilintarkastustuomioistuin katsoo hankkineensa lausuntonsa perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tarkastusevidenssiä.

Toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuudet

12 Toimiva johto vastaa SEUT:n 310–325 artiklan ja viraston varainhoitoasetuksen mukaisesti viraston tilinpäätöksen laatimisesta ja esittämisestä kansainvälisesti hyväksytyjen julkisen sektorin tilinpäätösstandardien pohjalta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Tähän kuuluu suunnitella, ottaa käyttöön ja ylläpitää sisäiset kontrollit siten, että niiden pohjalta on mahdollista laatia ja esittää tilinpäätös, jossa ei ole petoksesta tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Viraston toimivan johdon vastuulla on lisäksi varmistaa, että tilinpäätöksessä mainitut toiminnot, rahoitustoimet ja tiedot ovat tilinpäätöstä sääntelevien virallisten normien mukaisia. Viraston toimiva johto on viime kädessä vastuussa viraston tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta.

13 Kun viraston toimiva johto laatii tilinpäätöstä, sen vastuulla on arvioida viraston kykyä jatkaa toimintaansa. Toimivan johdon on tuotava tarvittaessa esiin viraston toiminnan jatkuvuuteen liittyvät seikat ja laadittava tilinpäätös toiminnan jatkuvuuden periaatteen pohjalta, paitsi jos toimiva johto aikoo lopettaa yhteisön tai lakkauttaa sen toiminnan tai sillä ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

14 Hallintoelinten vastuulla on valvoa viraston tilinpäätösraportointia.

Tarkastajan velvollisuudet tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä

15 Tilintarkastustuomioistuimen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus siitä, onko viraston tilinpäätöksessä olennaisia virheellisyksiä ja ovatko tilien perustana olevat toimet laillisia ja asianmukaisia, ja antaa tarkastuksensa perusteella Euroopan parlamentille ja neuvostolle tai muille asianomaisille vastuuvapauden myöntäville viranomaisille tarkastuslausuma viraston tilien luotettavuudesta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Kohtuullisella varmuudella tarkoitetaan korkeaa varmuustasoa. Kohtuullinen varmuus ei kuitenkaan ole tae siitä, että tarkastuksessa havaitaan kaikki olennaiset virheellisyydet ja vaatimusten noudattamatta jättämiset. Virheellisyydet ja noudattamatta jättämiset voivat johtua petoksista tai virheistä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

16 Tulojen alalla tilintarkastustuomioistuin tarkastaa komissiolta tai yhteistyökumppanimailta saadut tuet ja arvioi tarvittaessa menettelyt, joilla virasto kerää palkkioita ja muita tuloja.

17 Menojen alalla tilintarkastustuomioistuin tarkastaa maksutapahtumat, kun menot ovat aiheutuneet ja ne on kirjattu ja hyväksytty. Tarkastus kattaa ennakkomaksuja lukuun ottamatta kaikenlaiset (myös omaisuuserien hankintaan liittyvät) maksut siinä vaiheessa, kun maksu on suoritettu. Ennakkomaksut tarkastetaan, kun varojen vastaanottaja esittää tositteet siitä, että varat on käytetty asianmukaisesti, ja virasto hyväksyy tositteen ennakkomaksun tilinpidollisen selvittämisen yhteydessä joko samana vuonna tai myöhemmin.

18 ISA- ja ISSAI-standardien mukaisesti tilintarkastustuomioistuin käyttää ammatillista harkintaansa ja säilyttää ammatillisen skeptisyyden koko tarkastuksen ajan. Tilintarkastustuomioistuimen tehtävänä on myös

- o tunnistaa ja arvioida riskejä siitä, että tilinpäätöksiin sisältyy petoksista tai virheistä johtuvia olennaisia virheellisyyksiä tai että tilien perustana olevien toimien kohdalla on petoksista tai virheistä johtuen jätetty olennaisella tavalla noudattamatta Euroopan unionin lainsäädäntökehyksen vaatimuksia. Tilintarkastustuomioistuimen tehtävänä on suunnitella ja suorittaa tilintarkastustoimenpiteitä näihin riskeihin vastaamiseksi ja hankkia lausuntojensa perustaksi tarpeellinen määrä tarkoitukseen soveltuva tarkastusevidenssiä. Riski, että petoksesta johtuva olennainen virheellisyys tai noudattamatta jättäminen jää havaitsematta, on suurempi kuin riski, että havaitsematta jää virheestä johtuva olennainen virheellisyys tai noudattamatta jättäminen, sillä petokseen voi liittyä epärehellistä yhteistoimintaa, väärennöksiä, tahallisia tietojen poisjättämisistä, väärin tietojen antamisia tai sisäisten kontrollien sivuuttamisia.
- o saada käsitys tilintarkastuksen kannalta relevanteista sisäisistä kontrolleista olosuhteisiin nähden asianmukaisten tilintarkastustoimenpiteiden suunnittelua varten, mutta ei siinä tarkoituksessa, että annettaisiin lausunto sisäisten kontrollien vaikuttavuudesta.
- o arvioida sovellettujen tilinpäätösperiaatteiden asianmukaisuutta ja toimivan johdon esittämien kirjanpidollisten arvioiden ja niihin liittyvien tilinpäätöksessä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- o tehdä johtopäätös siitä, onko toimiva johto soveltanut asianmukaisesti toiminnan jatkuvuuteen perustuvaa kirjanpitokäsittelyä, ja tehdä hankitun tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätös siitä, liittyykö olennaista epävarmuutta sellaisiin tapahtumiin tai olosuhteisiin, jotka saattavat antaa merkittävää aiheutta epäillä viraston kykyä jatkaa toimintaansa. Jos tilintarkastustuomioistuin toteaa, että olennaista epävarmuutta on havaittavissa, sen on kiinnitettävä tarkastuskertomuksessaan lukijan huomio asianomaisiin tilinpäätöksessä esitettyihin tietoihin tai annettava mukautettu lausunto, jos tiedot ovat puutteellisia. Tilintarkastustuomioistuimen johtopäätökset perustuvat tarkastuskertomuksen laatimisajankohtaan mennessä saatuun tilintarkastusevidenssiin. Tulevaisuuden tapahtumat tai olosuhteet saattavat kuitenkin johtaa siihen, että yhteisö ei pysty jatkamaan toimintaansa.
- o arvioida tilinpäätöksen yleinen esittämistapa, rakenne ja sisältö sekä siinä esitetyt tiedot sekä se, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia toimia ja tapahtumia siten, että tilinpäätös on esitetty oikein.

- o hankkia tarpeellinen määrä tarkoitukseen soveltuvaa tarkastusevidenssiä viraston taloudellisista tiedoista, jotta tilintarkastustuomioistuin voi esittää lausunnon tilinpäätöksestä ja sen perustana olevista toimista. Tilintarkastustuomioistuin vastaa tarkastustyön ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Tilintarkastustuomioistuin vastaa yksin tarkastuslausunnostaan.
- o soveltuviissa tapauksissa ottaa EU:n varainhoitoasetuksen 70 artiklan 6 kohdassa säädetyn mukaisesti huomioon riippumattoman ulkopuolisen tarkastajan viraston tilien osalta suorittama tarkastustyö.

Tilintarkastustuomioistuin ilmoittaa toimivalle johdolle muun muassa tarkastuksen suunnitellun laajuuden ja ajoituksen sekä merkittävät tarkastushavainnot ja tilintarkastustuomioistuimen tarkastuksensa aikana havaitsemat mahdolliset merkittävät puutteet sisäisissä kontrolleissa. Tilintarkastustuomioistuin määrittää virastolle ilmoitetuista seikoista ne, jotka ovat olleet merkittävimpiä tilinpäätöksen tarkastuksessa tarkastuksen kohteena olevana varainhoitovuonna.

Tilintarkastustuomioistuin kuvaa kyseisiä seikkoja tarkastajan kertomuksessaan, ellei säädös tai määräys estä asianomaisten tietojen julkistamista tai – erittäin harvinaisissa olosuhteissa – tilintarkastustuomioistuin toteaa, että asianomaista seikkaa ei ole syytä julkaista kertomuksessa, koska julkaisemisesta aiheutuvien kielteisten seurausten voitaisiin kohtuudella olettaa olevan suurempia kuin tietojen julkaisemisesta yleisen edun kannalta saatava hyöty.

19 Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta tilintarkastustuomioistuimen lausuntoa kyseenalaiseksi.

Huomautukset toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta (sääntöjenmukaisuudesta)

20 Tilintarkastustuomioistuin tarkasti viraston soveltamia palvelukseenottomenettelyjä ja havaitsi lukuisia puutteita hakijoiden arviointimenettelyssä. Eräässä tapauksessa hakijoille oli annettu pisteet heidän ansioidensa perusteella ja pisteet oli kirjattu taulukkoon. Kullekin hakijalle määritetyn kokonaispistemäärän laskennassa oli kuitenkin tapahtunut matemaattinen virhe. Eräs valintalautakunnan jäsen ei arvioinut joitakin hakijoita, vaikka näin olisi pitänyt tapahtua. Lisäksi havaittiin, että viraston johtaja oli tehnyt päätöksen haastatteluun ja kirjalliseen kokeeseen kutsuttavien hakijoiden määrästä. Valintalautakunta ei kuitenkaan soveltanut tätä päätöstä. Näiden virheiden seurauksena haastatteluun kutsutuista 16 hakijasta 3 kutsuttiin haastatteluun aiheettomasti. Sen sijaan kutsumatta jäi eräs hakija, jonka olisi pitänyt saada kutsu. Menettelyn perusteella valittu hakija ei lopulta täyttänyt johtajan päätöksessä kelpoisuuden osalta

määritettyjä vähimmäisvaatimuksia. Tilintarkastustuomioistuin katsoo näin ollen, että valintamenettely oli sääntöjenvastainen, eikä virasto noudattanut yhdenvertaisen kohtelun periaatetta eikä soveltanut vaikuttavia sisäisiä kontrolleja. Tästä voi aiheutua virastolle merkittävä rahoituksellinen ja maineeseen liittyvä riski, etenkin jos hylätyt hakijat tekevät valituksia tai käynnistävät oikeudellisia toimia.

Huomautukset budjettihallinnosta

21 Virasto teki työvoiman vuokrausyrityksen kanssa puitesopimuksen vuokratyöntekijöiden (tilapäistyöntekijöiden) käyttämisestä. Vuonna 2019 viraston palveluksessa työskenteli sen oman henkilöstön (92 työntekijää) lisäksi 20 tilapäistyöntekijää. Tilapäistyöntekijöitä voidaan palkata suorittamaan tiettyjä tehtäviä tilapäisesti. Tilintarkastustuomioistuin havaitsi evidenssiä siitä, että virasto oli käyttänyt tilapäistyöntekijöitä paikatakseen sitä, että sillä oli liian vähän omaa henkilöstöä. Yhtä lukuun ottamatta kaikki viraston tilapäistyöntekijät suorittivat pitkän aikavälin tehtäviä, kuten sihteerin tehtäviä ja toimiston hoitoon liittyviä tehtäviä. Viraston olisi käytettävä vähemmän tilapäistyöntekijöitä ja varmistettava, että toistuvista ja pysyvistä tehtävistä huolehtii viraston oma henkilöstö.

22 Seuraavalle varainhoitovuodelle siirrettyjen määrärahojen osuus on ollut virastossa suuri useiden vuosien ajan. Siirtojen kokonaismäärässä on kuitenkin tapahtunut hienoista parantumista vuodesta 2018 alkaen. Vuonna 2019 seuraavalle varainhoitovuodelle siirrettyjen sidottujen määrärahojen osuus oli suuri kahdessa talousarvion osastossa: osastossa 2 (kiinteistö- ja liitännäiskulut) ja osastossa 3 (toimintamenot). Osastossa 2 siirtojen määrä oli 0,8 miljoonaa euroa eli 31 prosenttia osaston määrärahojen kokonaismäärästä (0,9 miljoonaa euroa eli 35 prosenttia vuonna 2018). Osastossa 3 siirtojen määrä oli 1,9 miljoonaa euroa eli 46 prosenttia osaston määrärahojen kokonaismäärästä (1,5 miljoonaa euroa eli 68 prosenttia vuonna 2018). Siirrot liittyvät lähinnä IT-laitteisiin ja IT-alan konsulttipalveluihin. Siirrot selittyvät osaltaan myös viraston ydintoimintojen luonteella: niihin sisältyy REMIT-asetuksen mukaisten IT-järjestelmien ylläpito, toiminta, tuki ja kehittäminen – kaikki tehtäviä, jotka voivat jakautua usealle kuukaudelle ja jatkua kalenterivuoden loputtua. Huomattava osa (25 prosenttia) varainhoitovuodelle 2020 siirrettävistä osaston 2 määrärahoista sidottiin kuitenkin vasta joulukuussa 2019, mikä oli vain osittain perusteltua. Tämä viittaa rakenteelliseen ongelmaan. Ongelman ratkaisemiseksi viraston olisi edelleen parannettava talousarviosuunnitteluaan ja talousarvion täytäntöönpanosyklejä.

Huomautukset sisäisistä kontrolleista

23 Virasto ei noudattanut oman sisäisen valvonnan kehyksensä periaatetta 12, jonka mukaan sen on kirjattava säännöistä ja menettelyistä tehtävät poikkeukset niitä koskevaan luetteloon. Tilintarkastustuomioistuin havaitsi tarkastuksensa aikana, että vahvistetuista käytännöistä oli poikettu tavalla, joka olisi edellyttänyt kirjaamista (haastateltavaksi kutsuttujen hakijoiden määrä esimerkiksi ylitti johtajan päätöksessä vahvistetun enimmäismäärän). Poikkeuksia koskevaa luetteloja ei ole kuitenkaan täytetty. Tämä heikentää viraston sisäisen valvonnan järjestelmien avoimuutta ja vaikuttavuutta.

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

24 *Liitteessä* on yhteenveto toimenpiteistä, jotka virasto on toteuttanut tilintarkastustuomioistuimen aiempina vuosina esittämien huomautusten perusteella.

Tilintarkastustuomioistuimen IV jaosto on tilintarkastustuomioistuimen jäsenen Alex Brenninkmeijerin johdolla hyväksynyt tämän kertomuksen Luxemburgissa 22. syyskuuta 2020.

Tilintarkastustuomioistuimen puolesta

Klaus-Heiner Lehne
Presidentti

Liite – Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

Vuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautukset	Tilintarkastustuomioistuimen huomautusten perusteella toteutetut toimet (Toteutettu / Kesken / Tekemättä / Ei relevantti)
2016	Virasto voisi harkita jaksotettujen talousarviomäärärahojen käyttöönottoa, sillä näin se voisi ottaa paremmin huomioon toimien monivuotisen luonteen.	Kesken
2017	Järjestelmä, jonka avulla viraston tiedot palautetaan katastrofin sattuessa, sijaitsee samassa paikassa kuin alkuperäisetkin tiedot.	Kesken
2017	Virasto julkaisee ilmoituksia avoimista toimista omalla verkkosivullaan ja sosiaalisessa mediassa mutta ei yleensä EU:n henkilöstövalintatoimiston (EPSO) verkkosivulla.	Toteutettu
2017	Sähköinen hankintamenettely: virasto ei ollut ottanut komission kehittämää IT-välineitä käyttöön vielä vuoden 2017 lopussa.	Kesken

Viraston vastaus

07. Virasto myöntää, että 20 miljoonan euron arvoisen sopimuksen erään 1 liittyy huomattava määrä hinnastoon sisällyttämättömien tavaroiden ja palveluiden käyttöä. Palvelujen luonne on kuitenkin molemmissa sopimuksissa sellainen, ettei kaiken kattava palveluiden ja tavaroiden luettelo niistä ole mahdollinen. Tämä koskee erityisesti sellaisia palveluja, jotka määräytyvät toimeksisaajan teknisen ratkaisun mukaan, kuten esimerkiksi järjestelmäintegraattorin palvelut. Virasto otti tarjouseritelämään mukaan vaihtoehdon hinnastoon sisällyttämättömiä palveluista ja tuotteista, jotta ne kaikki voitaisiin kattaa täydessä laajuudessaan. Hinnastoon sisällyttämättömiä palveluja ja tuotteita käytetään tarvittaessa täydentämään pääasiallisia palveluja ja varmistamaan niiden toteutuminen koko laajuudessaan. Ennen kuin virasto hyväksyi toimittajan tarjoukset, se teki markkinatutkimuksia varmistaakseen, että tarjottujen tavaroiden ja palvelujen hinnat vastasivat markkinahintoja ja että virastoa ei veloitettaisi liikaa. Tätä tutkimusta ei kuitenkaan dokumentoitu virallisesti.

Virasto on jo ryhtynyt virallisiin toimiin hankintojensa työkulussa varmistaakseen, että jatkossa, kun se käyttää hinnastoon sisällyttämättömiä palveluja, erityissopimuksiin liittyvät markkinatutkimukset on dokumentoitu huolellisesti asiakirja-aineistoon liitettyyn muistioon.

Kilpailun lisäämiseksi tulevissa hankintamenettelyissä viraston on tarkoitus sisällyttää tarjouseritelämään yksityiskohtaisempi palvelujen ja tuotteiden luettelo sekä rajoittaa hinnastoon sisällyttämättömien tilausten käyttöä.

08. Virasto teki heinäkuussa 2013 vuokrasopimuksen, johon sisältyi osana uuden tilan muutostöitä myös tietotekniikkakeskuksen rakentaminen ja varustaminen. Virasto teki vuonna 2015 sopimuksen saman palveluntarjoajan kanssa kyseisen tietokeskuksen säännöllisestä ylläpidosta.

Koska vuokranantaja lisäksi pitää parempana sitä, että rakennuksessa on vain yksi sähkö- ja teleliikennetöitä kaikille vuokralaisille tekevä toimeksisaaja, virasto teki kyseisen palveluntarjoajan kanssa sopimuksen tietokeskuksensa säännöllisestä ylläpidosta vuonna 2019.

Virasto ei selvittänyt markkinoiden muuta tarjontaa tietokeskuksen ylläpitämistä varten.

Oikaisevana toimena virasto selvittää ennakoivasti nykyisen sopimuksen päättämisen mahdollisuutta ja neuvottelujen aloittamista keskiuudesta hankintamenettelystä vuoden 2020 kuluessa.

20. Virasto tietää tarkastuksessa esiin tulleista virheistä. Virasto kirjasi noudattamatta jättämisen rekisteriinsä, jota se pitää menettelytavasta poikkeamisista, ja raportoi asiasta vuoden 2020 konsolidoidussa vuotuisessa toimintakertomuksessa. Se on jo toteuttanut toimia vastaavien tapausten estämiseksi jatkossa ja esimerkiksi vahvistanut henkilöstöhallintoa, järjestänyt tiedotustilaisuuksia menettelysäännöistä sekä tarkistanut nykyisiä sääntöjä ja menettelyjä.

Valintalautakunta kutsui enemmän kuin kahdeksan hakijaa kirjalliseen kokeeseen ja haastatteluun, koska kutsuttujen hakijoiden osallistuminen aiemmissa menettelyissä on ollut vähäistä.

Ottaen huomioon, että työtarjouksista hyväksytään 50–100 prosenttia ja että tarkoituksena on käyttää varallaololuetteloita useiden ehdokkaiden rekrytointia varten sekä sen, että luettelot uusitaan käytettäväksi useina vuosina peräkkäin, on kustannustehokkaampaa kutsua haastatteluun enemmän kuin kahdeksan hakijaa. Näin saadaan hyviä ehdokkaita, eikä luettelo tyhjene heti. Virasto on samaa mieltä siitä, että tällaiset päätökset olisi dokumentoitava etukäteen.

21. Virasto on tutkinut kaikki EU:n ja Slovenian lainsäädännössä esitetyt määräaikaista työntekijöitä (vuokratyöntekijöitä) koskevat vaatimukset.

Budjettirajoitusten vuoksi virasto katsoo, että vuokratyöntekijät voisivat tehdä tehtäväryhmän II sopimussuhteisten toimihenkilöiden tehtäviin liittyviä töitä viraston puitesopimuksessa vahvistettujen profiilien mukaisesti.

Virasto totesi, että vuokratyöntekijöitä ei pitäisi palkata, jos työnantajalla eli tässä tapauksessa virastolla on pysyvä tarve tiettyyn toimeen. Slovenian lainsäädännöstä ei löydy tulkintaa sille, minkälainen työsuhde katsotaan väliaikaiseksi. Slovenian työministeriö ja työsuojelutarkastusvirasto kertoivat vain käsityksensä, ja joidenkin lainsäädännön näkökohtien tulkinnassa on jossakin määrin joustavuutta.

Yleisenä lähestymistapana on, että käyttäessään tilapäistyöntekijöitä virasto ottaa aina huomioon toimeksiantojen tilapäisyyden.

22. Virasto toteaa, että sen varainhoitoasetuksen 12 artiklan 6 kohdan mukaisesti siirrot seuraavalle varainhoitovuodelle ovat perusteltu tapa toteuttaa talousarviota ja soveltaa budjettiperiaatteita. Virasto huomauttaa myös, että siirtojen osuus, joka on 18,15 prosenttia vuoden 2019 kokonaistalousarviosta, kertoo viraston vahvasta sitoumuksesta vähentää siirtojen määrää edellisiin vuosiin verrattuna.

Viime vuosien niukka rahoitus viraston talousarviossa vaikuttaa kielteisesti sen toiminnan suunnitteluun kokonaisuudessaan. Sen takia suunniteltuja ostoja on lykättävä rahoituksen puutteen takia odottamaan muilta toiminnan aloilta saatavia säästöjä. Talousarvion vuoden viimeisessä tarkastelussa virasto onnistui kokoamaan tarvittavat varat sellaisten määrärahojen siirtoon, jotka kattoivat vuoden aikana vuoroaan odottaneet tietotekniset lisälaitteet ja -konsultoinnin. Koska aikaa vuoden loppuun oli vähän, tilattuja tavaroita ja palveluja ei voitu enää toimittaa eikä maksaa vuonna 2019, joten niihin liittyvät avoimet maksusitoumukset siirrettiin vuodelle 2020.

23. Jos vakiintuneista prosesseista ja menettelyistä poiketaan ilman viraston etukäteen antamaa lupaa, on kyseessä poikkeaminen menettelytavasta. Tällöin tapahtuma ja sen syyt perustellaan, analysoidaan ja dokumentoidaan jälkikäteen. Lisäksi määritetään asianmukaiset toimenpiteet, joihin on ryhdyttävä, jotta vastaavalta vältyttäisiin jatkossa.

Tilintarkastustuomioistuimen vuoden 2020 alussa havaitsema menettelytavasta poikkeaminen kirjattiin, kun tosiseikat ja korjaustoimenpiteet oli selvitetty, ja asiasta annettiin tieto 1. tammikuuta 2020 tehtävässään aloittaneelle uudelle johtajalle.

TEKIJÄNOIKEUDET

© Euroopan unioni, 2020.

Datan ja asiakirjojen uudelleenkäyttöä koskevat Euroopan tilintarkastustuomioistuimen periaatteet pannaan täytäntöön avoimen datan politiikkaa ja asiakirjojen uudelleen käyttämistä koskevalla [Euroopan tilintarkastustuomioistuimen päätöksellä 6-2019](#).

Ellei toisin ilmoiteta (esimerkiksi yksittäisissä tekijänoikeusilmoituksissa), Euroopan tilintarkastustuomioistuimen sisältöihin, jotka EU omistaa, myönnetään käyttöoikeudet [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\) licence](#) -käyttöoikeuden nojalla. Tämä merkitsee, että uudelleenkäyttö on sallittua, jos sisällön tuottaja mainitaan asianmukaisesti ja sisältöön tehdyistä muutoksista ilmoitetaan. Uudelleenkäyttäjällä ei saa vääristää asiakirjojen alkuperäistä merkitystä tai sanomaa. Euroopan tilintarkastustuomioistuin ei vastaa mistään seurauksista, jotka johtuvat uudelleenkäytöstä.

Uudelleenkäyttäjän on hankittava tarvittavat lisäoikeudet, jos tietyssä sisällössä (esimerkiksi Euroopan tilintarkastustuomioistuimen henkilöstöstä otetuissa valokuviissa) esitetään tunnistettavissa olevia henkilöitä tai jos sisällössä on mukana kolmansien tahojen töitä. Jos tällainen lisäoikeus saadaan, yllä mainittu yleinen käyttöoikeus peruuntuu. Lisäoikeutta koskevassa luvassa on selvästi ilmoitettava käyttöoikeuden rajoitukset.

Jos sisällöt eivät ole EU:n omaisuutta, voi olla, että lupa niiden käyttöön tai jäljentämiseen on pyydettävä suoraan asianomaisilta tekijänoikeuksien haltijoilta.

Tietokoneohjelmistot tai asiakirjat, joihin kohdistuu teollisoikeuksia, kuten patenteja, tavaramerkkejä, rekisteröityjä malleja, logoja ja nimiä, eivät kuulu Euroopan tilintarkastustuomioistuimen uudelleenkäyttöperiaatteiden piiriin, eikä niiden käyttöön anneta lupaa.

EU:n toimielinten verkkosivuilla (joiden verkkotunnuksen loppuosa on europa.eu) on linkkejä ulkopuolisille verkkosivuille. Koska Euroopan tilintarkastustuomioistuin ei vastaa näistä sivustoista, on suositeltavaa, että tutustutte niiden tietosuoja- ja tekijänoikeusperiaatteisiin.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen logon käyttäminen

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen logoa ei saa käyttää ilman tilintarkastustuomioistuimen ennakkosuostumusta.